

Ur *Mullvaden* feb -72

Ernest Mandel

Det snackas i Washington

Ca en månad efter den s.k. Washingtonöverenskommelsen om nya fasta växelkurser på de 10 mäktigaste imperialistiska staternas valutor, har på borgerligt håll den triumfatoriska stämningen definitivt förbytts i tärande "oro". Återigen spekuleras det i en ny devalvering av dollarn, samtidigt som de europeiska staterna försöker att göra revalveringen av sina valutor så liten som möjligt. Internationella valutafonden såväl som centralbankerna är fullproppade med dollars och vill inte veta av fler. USA bara fortsätter att vältra över sina skulder på de europeiska (och japanska) staterna. I sanning inga muntra utsikter för en alltmer senil kapitalism. Utvecklingen bekräftar m.a.o. till fullo den analys som efter Washingtonöverenskommelsen gjordes av kamrat Ernest Mandel.

Familjefotot visade hur de sken av belåtenhet, dessa finansministrar i världens 10 rikaste imperialistiska nationer; efter fyra månader av ekonomisk oreda och allmän osäkerhet om det internationella betalningssystemets framtid, har den kapitalistiska världsekonomin återigen återställts, med nya växelkurser för de imperialistiska valutorna.

Paniken hade varit så stor i kabinetten och ministerierna att de ledande aktörerna tycktes vara lyckliga också över den usla kompromiss som nåddes i Washington. Men faktum var att oaktat ett återställande av växelkurserna, undanröjdes inte en enda av de grundläggande orsakerna till krisen.

En kompromiss som återspeglar en förändring i maktrelationerna

Nixons ultimatum kom den 15 augusti 1971; den 18 december nåddes en kompromiss efter slitsamma förhandlingar. "Varken vinst eller förlust" sade Nixon. Kompromissen återspeglade förskjutningarna i den imperialistiska världen under det pågående decenniet.

Det amerikanska kapitalet säkrade en allmän revalvering¹ av alla imperialistiska valutor i förhållande till dollarn. Även om några var stora - 15.5% för yenen och 12,5% för D-marken - låg de i allmänhet under vad Nixon-administrationen hade hoppats på. De kommer att underlätta exporten av amerikanska varor och minska exporten av amerikanskt kapital, och framförallt kommer de att uppmuntra exporten av europeiskt och japanskt kapital till USA.

Men trots alla Nixons löften och skryt har dollarn *de facto* devalverats² i förhållande till guldvärdet och i förhållande till alla de valutor som inte följer med i devalveringen. Denna devalvering kommer att minska det redan skakade förtroendet hos bankerna över hela världen för dollarns stabilitet. (Åtskilliga östeuropeiska regeringar kommer att förlora, därför att de dumt nog förvandlat sina reserver till dollar. På samma sätt gjorde den kinesiska regeringen förluster genom att sätta in sina reserver i francs innan den devalverades). För de halv-koloniala länder som likaså devalverar sin valuta, kommer dollarns devalvering mer eller mindre att öka priset på importen av råmaterial och produkter från den lätta industrin, vilka de säljer utomlands.

Den monetära krisen är inte slut

Det internationella betalningssystemet befinner sig fortfarande i kris. De två viktigaste

¹ Revalvering: Höjning av värdet på ett lands valuta.

² Devalvering: Sänkning av värdet på ett lands valuta.

orsakerna till denna kris har inte på något sätt eliminerats. Dollarna är fortfarande inte konvertibel³ mot guld. Om de kapitalistiska centralbankerna fortsätter att undvika dollarn som reservvaluta – och hur skulle de kunna annat, efter en sådan devalvering – kommer den internationella kapitalistiska ekonomin fortsätta vara utan en internationell valuta.

För det andra fortsätter den amerikanska inflationen att storma fram, främst därför att Nixon-administrationen till varje pris vill hindra recessionen⁴ från att utvecklas till en allvarlig ekonomisk kris. Den bristande amerikanska betalningsbalansen kommer att fortsätta, även om situationen förbättras något.

I detta perspektiv måste vi göra klart att den 10-procentiga extra importavgift som Nixon införde den 15:e augusti, väger lätt när det gäller att minska det importflöde som dragits till USA genom den höga likviditeten⁵ inom landet. Detta har skapat en prisstegring beroende på importökningen. Dessutom kan vissa importvaror, särskilt på maskininstallationernas område, inte ersättas på den inre marknaden, eftersom den amerikanska industrin inte producerar utrustningsdelar, utan dessa tillverkas i Tyskland eller Japan.

Den mest rationella utvägen ur dilemmat för kapitalisterna vore att stötta upp guldets med en internationell reservvaluta som skulle vara oberoende av varje lands nationella ekonomi; en centralbankernas valuta som sköts av en centralbankernas centralbank enligt strikt objektiva regler. Men detta är en fullständig utopi. Ett sådant förslag har en förutsättning: en världskapitalistisk regering som är självständig i förhållande till de stora imperialistiska makterna, dvs. konkurrensen mellan imperialisterna skulle tvingas upphöra. Istället har just denna konkurrens intensifierats sedan början av krisen för det internationella betalnings-systemet.

I brist på en global lösning kan de imperialistiska makterna endast hoppas på en långsamt växande betydelse för speciella dragningsrätterna ("pappersguld", fördelat enligt moralen att de rikaste länderna får lejonparten). EECs imperialistiska stater, förstärkta med Storbritannien - som oupphörligt sökt en allians med dem under krisen – söker dessutom skapa en gemensam valuta som, under förutsättning att allt annat förblir vid det gamla, kunde komplettera dollarn som reservvaluta, eller t.o.m. ta över dess roll. Men detta är inte realistiskt i morgon och inte heller i övermorgon.

Den monetära krisen och den ekonomiska recessionen

Kapitalisterna i Europa och Japan har inte vågat säga av den gren de suttit på. Att besvara Nixons ultimatum med motsvarande massiva åtgärder skulle ha inneburit en risk för en kedjereaktion, som genom sina effekter på världshandeln och den amerikanska recessionen slutligen skulle ha slagit sönder deras egna marknader.

I dag, då de nått kompromissen i Washington, söker de åter smila upp sig inför fotografen. Med undantag för de tyska industrimännen, för vilka detta innebär deras tredje devalvering på relativt kort tid. De fruktar en massiv invasion av billiga amerikanska varor och en relativ nedgång för den tyska exporten

France Soir hade den triumfatoriska rubriken "Krisen och arbetslösheten övervunna". Denna demagogi är förvånande, t.o.m. från en tidning av den sorten. Tvärtom att ha övervunnits, har arbetslösheten i Frankrike nått toppsiffrorna för de senaste 20 åren, och detta t.o.m. innan recessionen har börjat. Recessionen (dvs. krisen) hotar Frankrike inte bara som en konsekvens

³ Konvertibel: fritt utbytbar.

⁴ Recession: eg. "tillbakagång". Betecknar en avmattning i den ekonomiska konjunkturen.

⁵ Likviditet: ung. betalningsberedskap.

av penningkrisen utan även som en följd av den västtyska recessionen, som blir allt värre. Dagarna efter den 18 december fanns inte minsta tecken på en vändpunkt i den tyska recessionen. Tvärtom, allt tydde på att den skulle fortsätta hela vintern och nästa vår.

Faktum är att försämringen av den internationella ekonomiska situationen inte är ett resultat av den monetära krisen, utan att den tvärtom föregick denna och i viss utsträckning påskyndade den. Orsakerna till den nuvarande recessionen går djupare: En minskning i den teknologiska innovationen, överkapacitet i nyckelindustrier som metall, bil, petrokemi och syntetiska textilier, varven och tveklöst även elektroniken; den genomsnittliga profitkvotens fall och de minskade investeringar som följde av detta; den växande klyftan mellan produktionskapacitet och en köpkraft, som försämras av de växande skulderna för hushåll och företag.

Kort och gott: Vi ser de klassiska kapitalistiska motsättningarna, vars omedelbara manifestation i bästa fall kan dämpas av monetära och finansiella manipulationer men som därigenom varken kan elimineras eller i långa loppet motverkas. Under dessa förhållanden förblir de två förutsägelser som gjordes efter den 15 augusti fortfarande aktuella.

För det första: Den internationella bourgeoisin söker få arbetarna att betala räkningen, Offensiven mot sysselsättningen och reallönerna blir allt allmännare. De västtyska metallarbetarnas kraftfulla motstöt visar att denna offensiv inte alls är garanterad seger.

För det andra: Den internationella konkurrensen intensifieras och undergräver basen för varje överenskommelse, inkl. en ekonomisk sådan. Bretton Woods-systemet⁶ varade i 25 år, varav fem var krisår. Det system som framvärkts i Washington kommer inte att vara ens ett decennium. Dess sammanbrott kommer att vara ett faktum i det ögonblick det blir en recession eller ett socialt uppror i en ledande imperialistisk stat.

Ernest Mandel

20.12.71

⁶ Bretton Woods-systemet: Det avtal om fasta växelkurser som slöts i Bretton Woods i USA 1944 av 44 stater, och som fixerade dollarn i guld i ett bestämt värdeförhållande.